

Науково-технологічна сфера України 2013 р.

Результативність наукових досліджень і розробок. На сучасному етапі розвитку глобалізаційних процесів у світовій економіці національну безпеку держави, конкурентоспроможність її економіки й рівень життя людей визначають здатність до науково-технічного прогресу, уміння винаходити й масово освоювати результати інтелектуальної діяльності. Конкуренція між розвинутими країнами перетворилася на конкуренцію у сфері науки, технологій та освіти. При цьому ефективність функціонування сектору генерації знань визначається якістю його результатів.

У 2012 р. загальна кількість виконуваних наукових і науково-технічних робіт збільшилася порівняно з 2011 р. на 836 од. (на 1,6 %)... Результати 38,14 тис. робіт було впроваджено у виробництво або вони мали інші форми широкого застосування... Найбільший рівень впровадження результатів спостерігався за роботами зі створення нових видів виробів (понад 70 % від загальної кількості виконаних робіт за цим напрямом) і нових технологій (понад 68 %).

Із загальної кількості робіт зі створення нових видів виробів – 56,7 % виконувалися в галузях технічних наук; 31,4 % – природничих; зі створення нових видів техніки – відповідно 60,5 і 23,8 %; зі створення нових технологій – 42,7 і 40,3 %...

Незважаючи на скорочення загальної кількості наукових організацій і виконавців НДДКР, кількість друкованих праць у 2012 р. зросла порівняно з 2011 р. на 20 тис. Так, усього видано близько 375 тис. публікацій, найбільшу кількість з яких підготовлено науковцями сектору вищої освіти (близько 80 % від загальної кількості видань)...

47 % монографій, виданих за кордоном, припадає на природничі й технічні науки. Частка статей, опублікованих у наукових фахових журналах, що входять до міжнародних баз даних, становить 10,5 %, з них понад 40 % – статті з природничих наук...

За даними БД Scopus у 2011 р., серед 76 країн, які публікують понад 1 тис. статей на рік, Україна посідала 45-те місце. Частка України в загальній кількості публікацій становила 0,29 % (Західна Європа – 29,8 %; США – 19,9 %; Китай – 14,3 %; Японія – 4,42 %; Індія – 3,39 %; Росія – 1,49 %)...

За індексом Хірша (h-індекс) – найбільш ефективним показником якості публікацій – Україна відстає навіть від таких держав, як Бразилія, Індія, Чилі...

Патентна активність. Як індикатор, що оцінює наукову діяльність країни, може бути використаний показник патентної активності. Щонайкраще патентну активність відбивають показники кількості патентних

заявок на винаходи й корисні моделі та отриманих охоронних документів. Останнім часом в Україні зростає патентна активність заявників. У 2012 р. зросла частка поданих заявок за кордон і отриманих за кордоном охоронних документів...

За даними Державної служби інтелектуальної власності України, протягом 2012 р. активність у поданні заявок на об'єкти промислової власності (ОПВ) залишалася стабільною. Із загальної кількості заявок 10,1 % становлять заявки на винаходи, 20,8 % – на корисні моделі, 65,3 % – на знаки для товарів і послуг (з них 28,9 % подані за Мадридською системою). Кількість заявок на промислові зразки становить 3,8 %¹.

...Протягом останніх чотирьох років спостерігається стала тенденція до збільшення кількості отриманих охоронних документів на винаходи...

Станом на 1.01.2013 р. (починаючи з 1992 р.) усього видано 371 471 охоронний документ, у тому числі:

- 105 360 патентів на винаходи;
- 76 361 патент на корисні моделі;
- 24 159 патентів на промислові зразки;
- 165 536 свідоцтв на знаки для товарів і послуг;
- 13 свідоцтв на топографії ІМС;
- 19 реєстрацій кваліфікованих зазначень походження товарів;
- 23 свідоцтва на право на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів².

Найвища патентна активність за секторами діяльності властива сектору вищої освіти, за галузями наук – природничим наукам...

Найвищою винахідницькою активністю, як і в попередні роки, відрізнялися наукові організації та навчальні заклади Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. У 2012 р. ними подано понад 3,5 тис. заявок на винаходи й корисні моделі, або майже 45,5 % від загальної кількості заявок від юридичних осіб (у 2011 – 3,8 тис. заявок, або 47,2 % відповідно). Організаціями Міністерства охорони здоров'я України подано близько 1,1 тис. заявок (13,6 % від загальної кількості); Національної академії наук України – 784 заявки (10 %). Аналіз розподілу загальної кількості поданих заявок на винаходи й корисні моделі в регіональному розрізі показує, що

---

¹ Промислова власність у цифрах: Показники діяльності Державної служби інтелектуальної власності України та Державного підприємства «Український інститут промислової власності» за 2012 рік // Державна служба інтелектуальної власності України, Державне підприємство «Український інститут промислової власності». – К., 2013. – 78 с.

² Промислова власність у цифрах: Показники діяльності Державної служби інтелектуальної власності України та Державного підприємства «Український інститут промислової власності» за 2012 рік // Державна служба інтелектуальної власності України, Державне підприємство «Український інститут промислової власності». – К., 2013. – 78 с.

понад 76 % від загальної їх кількості подано підприємствами й організаціями, які розташовані в промислово розвинутих регіонах – Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Луганській, Львівській, Одеській, Харківській областях і в Києві.

Патентна статистика є основним показником інноваційного потенціалу й одним із ключових показників технологічного розвитку країн і регіонів світу. Україна демонструє досить високу патентну активність. Так, за даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності (World Intellectual Property Organization), у рейтингу зі 103 країн світу за кількістю патентів у 2011 р. Україна посіла 23-тє місце³.

За даними WIPO, Україна входить до четвертого десятка країн, що здійснюють патентування за процедурою PCT. У 2011 р. від національних заявників для патентування винаходів за процедурою PCT в іноземних державах було подано 138 заявок⁴, що перевищило показник минулого року на 26,6 %. Проте кількість поданих заявок залишається в сотні разів меншою, ніж у США, Японії та Німеччині, і становить 0,08 % від загальної кількості (*«Науково-технологічна сфера України» 2013 рік // Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України* (<http://old.dkni.gov.ua>)).

---

³ World Intellectual Property Organization. World Intellectual Property Indicators, 2012.

⁴ Source: WIPO Statistics Database, March 2012. – Mode of access: <http://www.wipo.int>.